

Dosarul nr.3ra-972/23
2-22035911-01-3ra-25092023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: Gr. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

21 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Luchian Vitalie împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 14 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 16 martie 2022, Luchian Vitalie s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ favorabil și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantului a indicat că, a activat în organele afacerilor interne de la 22 iulie 1994 și până la 14 decembrie 2021, prin certificatul nr. 34/35-11872 din 15 decembrie 2021, eliberat de Inspectoratul de Poliție Edineț fiind constatată vechimea totală în serviciu de 26 ani 11 luni 08 luni, cu quantumul pensiei reclamantului 53% din soldă, iar după recalcul - 62 %.

A invocat că, cu actele menționate, s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale (CTAS) Edineț în vederea recalculării quantumului pensiei.

A relevat că, prin decizia CTAS Edineț nr.08/2022/188, a primit refuz în stabilirea și calcularea quantumului pensiei.

Astfel, s-a adresat cu cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), iar prin răspunsul L-277/22 din 22 februarie 2022, solicitarea reclamantului a fost respinsă.

A menționat că, conform normei statuate la art.13 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544/23 iunie 1993, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au: a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, care la 01 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani.

A indicat că, la calcularea vechimii în muncă, pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit.a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/23.06.1993, militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul: a) serviciul militar activ, serviciul în organele afacerilor interne în funcțiile corpului de comandă și în trupe, serviciul în cadrul sistemului penitenciar și/sau sistemului administrației penitenciare, serviciul în detașamentele și formațiunile de partizani; timpul lucrat în ministere și departamente, instituții și organizații civile, cu încadrare în serviciu militar activ sau în organele afacerilor interne; timpul aflării în prizonierat, dacă acesta nu a fost benevol și dacă militarul nu a săvârșit în prizonierat infracțiuni împotriva Patriei; timpul aflării sub arest și ispășirii de pedeapsă al militarilor, al persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și al funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, deferiți fără temeii justiției sau supuși represiunilor nedrepte și reabilitați ulterior; timpul lucrat în Departamentul de Stat pentru Problemele Militare și în Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale; b) timpul de studii în instituții de învățământ superior civil, dar nu mai mult de 5 ani; calculându-se 6 luni de serviciu pentru un an de studii - persoanelor din corpul de ofițeri militari și din corpul de comandă (cu excepția corpului de ofițeri inferiori) al organelor afacerilor interne și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare; c) timpul de îndeplinire a serviciului în condiții deosebite - în condițiile avantajoase respective inclusiv în condițiile stabilite de legislație până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

A menționat că, art.49 alin.(1) din aceeași lege, prevede că, militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora, depun cerere de

stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale. (2) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face printr-o decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare. (3) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.

A subliniat că, prin Hotărârea nr.19 din 19 iulie 2016, Curtea Constituțională din Republica Moldova a apreciat că, pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca și serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligațiuni sociale importante. Prin natura lor social-juridică primară, pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor. Având în vedere dispozițiile Constituției (art.47 alin.(2)), cetățenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile Legii nr.156- XIV. De asemenea, Curtea a subliniat că, potrivit art.10 alin.(3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil.

A relatat că, în condițiile art.35 alin. (2) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, în cazul neachitării la timp a pensiei din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen.

În același timp, a susținut că, pot exista situații în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voința beneficiarului pensiei, însă legea și în asemenea situații îl sancționează pe titularul pensiei.

A specificat că, dreptul de proprietate nu este unul absolut și poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reține că, o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituție trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menționate la art.54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu aducă atingere substanței dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui interes public legitim.

Prin urmare, cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.

A solicitat Luchian Vitalie anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț nr. 08/2022/188 din 27 ianuarie 2022, anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. L-277/22 din 22 februarie 2022, obligarea stabilirii și calculării pensiei în privința lui Luchian Vitalie începând cu data de 15 decembrie 2021, ținând cont de Certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Edineț nr.34/35-11872 din 15 decembrie 2021 și compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 14 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea. S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț nr. 08/2022/188 din 27 ianuarie 2022; s-a anulat răspunsul Casei Naționale de Asigurări

Sociale nr.L-277/22 din 22 februarie 2022 asupra cererii prealabile, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a stabili și calcula reclamantului Luchian Vitalie pensia, începând cu data de 15 decembrie 2021, ținând cont de certificatul eliberat de către Inspectoratul de Poliție Edineț nr.34/35-11872 din 15 decembrie 2021; s-a încasat în beneficiul lui Luchian Vitalie din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale suma de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

La 27 iunie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 19 august 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 14 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a considerat justă și întemeiată soluția primei instanțe cu referire la ilegalitatea deciziei CNAS de respingere a cererii privind stabilirea lui Luchian Vitalie a pensiei în conformitate cu art.13 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993.

Totodată, reieșind din faptul constatării netemeinicii și ilegalității deciziei enunțate supra, instanța de fond corect a dispus și anularea, ca fiind ilegală a Deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Edineț nr.08/2022/188 din 27 ianuarie 2022 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei și a răspunsului la cererea prealabilă a Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.L-277/22 din 22 februarie 2022, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să-i stabilească și să-i achite lui Luchian Vitalie pensia neachitată pentru vechime în muncă începând cu data de 15 decembrie 2021, cu indexările și majorările ce au avut loc, luând în considerare Certificatul eliberat de Inspectoratul de Poliție Edineț nr. 34/35-11872 din 15 decembrie 2021.

Instanța de apel a apreciat ca fiind justă și întemeiată concluzia primei instanțe inclusiv în partea prin care a fost admis capătul de cerere privind compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, aceasta fiind o sumă reală, necesară și rezonabilă, în coraport cu aportul avocatului la soluționarea cauzei.

La 28 iunie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul poștei electronice, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 29 septembrie 2023 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca stabilite.

Totodată a atras atenția asupra faptului că, nu s-a demonstrat de către intimat, la solicitarea cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, aportul real al avocatului la soluționarea cauzei, timpul de muncă depus de avocat, aptitudinile

speciale necesare pentru acordarea asistenței juridice, faptul în ce măsură munca avocatului, în cauza respectivă, i-a limitat capacitatea de a lucra în alte dosare, natura și durata relației dintre avocat și client.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat de către Curtea de Apel Chișinău la data de 20 iunie 2023, dar a fost notificat recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 21 iunie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 124).

La 28 iunie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 125-126).

Alineatul (2) al art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), prevedea că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 19 septembrie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialelor cauzei (f.d. 128).

La 29 septembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 129-132).

Astfel, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 20 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

La 29 septembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimaților, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței (f.d.135).

Prin referința din 03 octombrie 2023, Luchian Vitalie, reprezentat de avocatul Kovali Vladimir, a solicitat declararea ca inadmisibilă a cererii de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Conform art. 246 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a) - f).

Din analiza prevederilor citate, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, depus până la data de 01 septembrie 2023, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la art. 246 alin. (2) din Codul administrativ ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru

a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

di s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi